

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Lenkou Loudovou ve věci

žalobce: X., nar. X.
státní příslušnost Arménská republika
bytem X.

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR**
sídlem Nad štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu ze dne 29. 3. 2019, č. j. OAM-58/ZA-ZA11-ZA05-R2-2016

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 29. 3. 2019 č. j. OAM-58/ZA-ZA11-ZA05-R2-2016 a opravné rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany ze dne 31. 5. 2019 č. j. OAM-58/ZA-ZA11-ZA05-R2-OPR-2016 se zrušují a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

1. Žalobce se žalobou podanou Městskému soudu v Praze domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí Ministerstva vnitra České republiky, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „žalovaný“), jímž žalobci neudělil mezinárodní ochranu podle ust. § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný vydal dne 31. 5. 2019 opravné usnesení, kterým změnil výrok tak, že doplňková ochrana podle § 14a a 14b zákona o azylu se neuděluje.

II. Žalobní body

2. Žalobce měl za to, že v jeho případě existují důvody pro udělení mezinárodní ochrany dle ust. § 12 až 14a zákona o azylu, přičemž tyto důvody správnímu orgánu sdělil svou věrohodnou výpovědí a doložil listinnými důkazy. Žalobce zejména nesouhlasil se závěrem správního orgánu, že mu v zemi původu nehrozí pronásledování, resp. vážná újma, správní orgán nedostatečně zjistil skutkový stav věci, čímž zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností a nezákonností. Z nedostatečně, resp. nesprávně zjištěného stavu věci, pak vyvodil nesprávné závěry o neexistenci azylově relevantního nebezpečí v zemi původu. Zároveň se správní orgán odchýlil od ustálené judikatury správních soudů týkající se přiměřené pravděpodobnosti pronásledování a vážného nebezpečí vzniku vážné újmy. Stejným způsobem pak žalovaný dospěl k nesprávnému závěru ohledně nesplnění podmínek pro udělení humanitárního azylu.
3. Žalobce objasnil, že důvodem pro jeho žádost je obava ze strany starosty Jerevanu a s ním spojených lidí, kteří usilují o ovládnutí obchodní společnosti, vlastněné žalobcem. Za tímto účelem bylo žalobci vyhrožováno, přičemž tyto výhružky zahrnovaly i ublížení jeho rodině, a rovněž byl fyzicky napaden. Toto napadení zanechalo na žalobci následky v podobě zničené ledviny. Žalobce podal na uvedené osoby trestní oznámení, avšak toto nebylo z důvodu konexí pachatelů na politické představitele v zemi řádně prošetřeno. Stěžovat si na nedostatečné prošetření trestního oznámení za těchto podmínek vyhodnotil žalobce jako bezpředmětné, přičemž jako jediné východisko ze své situace spatřoval v žádosti o mezinárodní ochranu.
4. Krajský soud rozhodl rozsudkem č. j. 42 Az 6/2016-60 ze dne 22. 12. 2016 tak, že v části, v níž žalovaný rozhodl o neudělení doplňkové ochrany dle § 14a a § 14b zákona o azylu, rozhodnutí zrušil, a v tomto rozsahu vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. Ve zbytku žalobu zamítnul. Dále vyslovil závazný právní názor, že si žalovaný musí obstarat podrobnější zprávu o zemi původu, která se zabývá otázkou efektivitu policejní ochrany, a to eventuálně i ve vazbě na možnost řešit nastalou situaci vnitřním přesídlením (např. zprávou Ministerstva imigrace, integrace a bydlení Dánského království ze září 2016 z pozorovací mise do Jerevanu od 3. dubna do 15. dubna 2016, dostupná na www.ecoi.net).
5. Žalovaný takto explicitně formulovaný závazný právní názor nerespektoval, čímž porušil ust. § 78 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Žalovaný si totiž neobstaral žádnou zprávu odpovídající výše uvedeným požadavkům soudu. Jeho rozhodnutí je postaveno v podstatě na jediném argumentu, a tím je změna politické situace v zemi původu, ze které správní orgán vyvozuje, že osoba starosty Jerevanu, se kterou žalovaný spojil své obavy, ztratila svůj vliv, a proto již není pro žalobce nebezpečná. Z odůvodnění rozhodnutí vyplývá, že žalovaný shromáždil toliko zprávy o

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

změně politické situace, ze kterých ve vztahu k případu žadatele vyplývá pouze to, že starosta Jerevanu byl donucen odstoupit a dva jeho spolupracovníci byli zatčeni. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí však nelze vyčíst, že by si žalovaný obstaral zprávu, která by se skutečně zabývala efektivitou policejní ochrany a možností vnitřního přesídlení žalobce, jak mu bylo soudem uloženo, a tento svůj postup nijak neodůvodnil. Namísto toho žalovaný využil obecné zprávy o změně politické situace, cituje politická prohlášení vedoucích představitelů a možnost využití vnitřní ochrany tak dovozuje pouze nepřímou pomocí svých subjektivních domněnek. Žalovaný tedy nesplnil svou povinnost obstarat si podrobnou zprávu o efektivnosti práce policie a o možnosti vnitřního přesídlení, která mu byla uložena soudem. Z pouhého faktu, že se změnila politická situace a že starosta Jerevanu byl donucen odstoupit, nevyplývá, že policie v zemi původu bude schopna a ochotna poskytnout žalobci ochranu před osobami, které na něj brutálně fyzicky zaútočily, popř. před kmotřencem starosty, kterého žalobce jako původce pronásledování explicitně označil. Zprávy citované žalovaným mohou vypovídat o určitém zmenšení politického vlivu bývalého starosty Jerevanu, ale nevypovídají nic o jeho vlivu faktickém či ekonomickém, stejně jako o rozbití zločinecké struktury, která žalobce pronásledovala. Z pouhé změny politického směřování země a zahájení vyšetřování některých korupčních kauz předešlého establishmentu rovněž nelze automaticky usuzovat na okamžité zlepšení práce bezpečnostních složek.

6. Žalovaný si tedy v rozporu se závazným právním názorem soudu neshromáždil dostatek materiálů k odůvodnění svého závěru o neexistenci pronásledování či reálného nebezpečí vážné újmy a tím rovněž porušil ust. § 2 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**správní řád**“), neboť nepostupoval v souladu se zákony a ostatními předpisy § 3 správního řádu, nezjistil stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem případu (§ 2 odst. 4 správního řádu), § 23c zákona o azylu neboť si neobstaral dostatek přesných a aktuálních informací z různých zdrojů, § 50 odst. 2 a odst. 3 správního řádu neboť nezjistil všechny rozhodné okolnosti a nevyšel tak ze spolehlivě zjištěného stavu věci a napadené rozhodnutí tak nelze považovat za přesvědčivé a § 50 odst. 4 správního řádu neboť nepřihlížel pečlivě ke všemu, co v průběhu řízení vyšlo najevo a § 52 správního řádu, neboť žalovaný neprovedl důkazy, které byly potřebné ke zjištění stavu věci a § 68 odst. 3 správního řádu, neboť své rozhodnutí nedostatečně odůvodnil.
7. Žalobce odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle které není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky, než vlastní věrohodnou výpověď. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují. Je na správním orgánu, aby prokázal i vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vázících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu. Specifikem azylového řízení je rovněž zásada, že při splnění daných podmínek se uplatňuje pravidlo „v případě pochybnosti ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“. Při hodnocení důkazů je nutno vzít v úvahu také způsob výkonu státní moci v zemi původu, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mohou mít vliv na naplnění důvodů pro udělení azylu. V situaci důkazní nouze, kdy správní orgán není schopen obavy žadatele spolehlivě vyvrátit, se uplatní zásada „v pochybnostech ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“. Tato zásada je přitom ještě Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

značně posílena v případě, že žadatel pochází ze země se špatným stavem dodržování lidských práv, což Arménie bezpochyby je. Žalovaný přesto zamítl žádost žalobce ve vztahu k tvrzeným problémům žalobce, a to v podstatě pouze s tím argumentem, že v zemi původu došlo ke změně politického vedení, bylo zahájeno stíhání některých bývalých politických představitelů podezřelých z korupce a nový prezident proklamuje zesílený boj s korupcí, z čehož má plynout, že žalobce se po návratu do země původu již může obrátit s žádostí o pomoc na policii. Žalovaný se však nikterak konkrétně nezabýval tím, zda je ochrana pro žalobce v zemi původu skutečně dostupná či ne, zda by pokus o využití vnitřní ochrany nebyl zjevně bezúčelný, jak žalobce ostatně ve své výpovědi uvedl. Bylo úkolem žalovaného, aby spolehlivě vyvrátil toto tvrzení žalobce, což však žalovaný neučinil, neboť neshromáždil konkrétně znějící důkazy o schopnosti a ochotě arménské policie vyšetřovat případy podobné případu žalobce.

8. V rozsudku ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. 4 Azs 146/2006 Nejvyšší správní soud konstatoval, že jako důvod pro neudělení azylu nemůže obstát argument, že žadatel o azyl v zemi původu tyto orgány nepožádal o pomoc a nevyčerpal tak veškeré právní prostředky, které mu k ochraně jeho práv právní řád jeho domovského státu poskytuje. Tvrdí-li žadatel o udělení azylu ve správním řízení, že nemá faktickou možnost bez jisté újmy obrátit se o pomoc na příslušné orgány v zemi svého původu, musí správní orgán zaměřit dokazování i tímto směrem, neboť z pohledu splnění podmínek pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu jde o zjištění podstatné; správní orgán v takovém případě zejména žadatele vyzve, aby své tvrzení konkretizoval, předložil o nich důkazy či konkrétně označil možnost jejich obstarání. Zároveň je povinen subjektivním informacím podaným žadatelem „nastavit zrcadlo“ pokud možno co nejpodrobněji, avšak v relaci s tvrzeními žadatele, zjištěnými informacemi o objektivním stavu v zemi původu, získanými např. i od nevládních organizací. V případech tvrzené nemožnosti či bezvýhodnosti uplatnění přezkumných postupů instančně vyššími či nezávislými orgány, pak nestačí pouhé shromáždění údajů o právním systému nebo struktuře organizace veřejné moci v konkrétní zemi původu bez související informace o účinnosti aplikace záruk zákonnosti. Opravné prostředky či možnost obracet se o ochranu práv na orgán veřejné moci jsou totiž obvykle zakotveny i v právních rádech zemí s nedemokratickým, autoritářským či totalitním režimem, porušujících lidská práva a svobody. Nepostupuje-li správní orgán takovým způsobem a žádost o udělení azylu zamítne s odůvodněním, že žadatel se na orgány v zemi svého původu přesto měl obrátit, trpí takové rozhodnutí nedostatkem důvodů.
9. Z aktuálního reportu US Department of State ze dne 13. 3. 2019 vyplývá, že ani v roce 2018 se situace v oblasti lidských práv v zemi nezlepšila. Porušování lidských práv zahrnující mučení, tvrdé a život ohrožující podmínky ve vězení, svévolné zatýkání a zadržování, fyzické porušování politických práv policií, systémová korupce apod. byly v Arménii v roce 2018 stále častým jevem. Ačkoli právní řád zakotvuje nezávislost justice, v praxi justice nebyla nezávislá ani nestranná, což pokračuje i po květnové změně politických poměrů, přičemž někteří právníci zabývající se lidskými právy prohlašují, že neexistují žádné právní záruky nezávislosti justice. Z aktuální zprávy Freedom House - Freedom in the World 2019 - Armenia ze dne 4. 2. 2019 vyplývá, že oligarchové a bohatí podnikatelé, kteří mají úzké vazby na vládu, mohou uplatňovat svůj vliv na tvorbu politiky. Arménie nemá efektivní záruky proti korupci. Ačkoli nová vláda vyhlásila protikorupční program a zahájila vyšetřování některých kauz, mnoho elit napojených na dříve vládnoucí Republikánskou stranu vykazovalo výraznou rezistenci vůči těmto Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

zjištěním a vypadá to, že pravděpodobně zkomplikují protikorupční snahy nové vlády. Soudě dle nezměněného číselného koeficientu vyjadřujícího v rámci citovaného reportu změnu situace k lepšímu či horšímu oproti minulému roku lze uzavřít, že změna vlády alespoň prozatím nepřinesla žádné zlepšení fungování státu směrem k potlačení oligarchického způsobu vlády a vyřešení všudypřítomné systémové korupce.

10. Dalším důvodem nezákonnosti a nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí je fakt, že přestože výrok napadeného rozhodnutí zní, že se *mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a §14b zákona o azylu neuděluje*, žalovaný se nijak nevypořádal s možností udělení azylu.
11. Rovněž posouzení důvodu pro udělení mezinárodní ochrany dle ust. § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu je dle názoru žalobce provedeno zcela nedostatečně a nesprávně. Žalovaný v rozhodnutí jeho soulad s mezinárodními závazky ČR pouze zcela obecně konstatoval, přičemž neuvedl, jakými úvahami se při hodnocení podkladů pro vydání rozhodnutí a při interpretaci právních předpisů řídil. Žalovaný se zejména vůbec nezabýval možným zásahem napadeného rozhodnutí do soukromého a rodinného života žalobce a jeho rodinných příslušníků a nezabýval se ani nejlepším zájmem nezletilých dětí žalobce. Je to přitom právě nejlepší zájem dítěte, který v souladu s článkem 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, správními nebo zákonodárnými orgány. Žalobce žije na území ČR s manželkou a dvěma nezletilými dětmi (nar. 2011 a 2016) již od roku 2016. Žalobce se na území ČR integroval a plně ovládl český jazyk. Děti jsou již integrovány na území ČR, jsou přivyklé zdejšímu životu, starší z nich zde navštěvuje základní školu. Obě děti přiměřeně svému věku ovládají český jazyk, přičemž jejich znalost českého jazyka je větší než jazyka arménského, ruský se nedorozumí vůbec. Návrat do Arménie by tak znamenal návrat do prostředí, které neznají, kde nemají vytvořeno zázemí, a mohl by tak nepříznivě ovlivnit jejich vývoj, což je v protikladu vůči jejich nejlepšímu zájmu, a tedy v rozporu s mezinárodními závazky ČR. Tyto skutečnosti nebyly přitom soudě dle odůvodnění rozhodnutí vůbec zohledněny a žalovaný se s nimi vůbec nevypořádal. Napadené rozhodnutí je tedy rovněž v rozporu s čl. 8 Úmluvy, tedy s právem žalobce na respektování soukromého a rodinného života. V současné době judikatura Nejvyššího správního soudu jednoznačně uznává, že riziko porušení práva na respektování soukromého a rodinného života žadatele může v některých případech představovat důvod pro udělení doplňkové ochrany (např. usnesení č. j. 6 Azs 35/2011-47 ze dne 2. 1. 2012, podle kterého není vyloučeno podřadit některé zásahy do rodinného života pod důvody pro udělení doplňkové ochrany, např. případy, kdy by si stěžovatel vytvořil na území ČR takové rodinné a osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR).
12. Žalovaný se měl tedy detailně zabývat výše uvedenými okolnostmi soukromého a rodinného život žalobce a jeho zdravotním stavem a tato zjištění pak zohlednit při posuzování souladu svého rozhodnutí s mezinárodními závazky a svůj případný závěr o možnosti návratu žalobce a jeho rodiny do země původu náležitě odůvodnit v souladu ust. § 68 odst. 3 správního řádu

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

za využití podkladů uvedených v ust. § 23c písm. c) zákona o azylu. To však žalovaný neučinil, pročež své rozhodnutí zatížil nezákonností, rozporem s mezinárodními závazky, nepřezkoumatelností a v důsledku toho i věcnou nesprávností.

III. Vyjádření žalovaného

13. Žalovaný nesouhlasil s obsahem žalobních námitek. V naposled vydaném správním rozhodnutí postupoval s respektem k vázanosti stanoviskem vysloveným soudem v rozsudku č. j. 42 Az 6/2016-60 ze dne 22. 12. 2016. Byl přesvědčen o neopodstatněnosti žalobních námitek vycházejících z předpokladu nedostatečně zjištěného stavu věci. Zpochybňování dostupnosti efektivní vnitrostátní ochrany není v daném případě namístě, a to právě vzhledem k informacím zařazeným ve správním spise. Žalobce se obával osoby jménem X., který měl mít dle jeho sdělení určitou vazbu na starostu Jerevanu jménem X., což mělo dle žalobce vysvětlit negativní vliv na průběh vyšetřování žalobce napadení soukromými osobami a na neoprávněné nakládání s žalobcovým majetkem.
14. Za účelem řádného, dostatečného posouzení možnosti domáhat se efektivní ochrany žalovaný do spisu zařadil podkladové informace, vycházející z objektivních zdrojů, jimiž doložil politické změny, k nimž v Arménii od doby vydání původního soudem zrušeného správního rozhodnutí došlo. Jednoznačně nelze souhlasit s žalobcem, že jde o obecné informace bez vztahu k posuzované situaci. Žalovaný se nedopustil spekulativních úvah. Vycházel z obsahu těchto informací, svědčících i o krocích uplatňovaných i vůči samotnému X., dnes již bývalému jerevanskému starostovi. Po ztrátě tohoto jeho dřívějšího postu je zjevné, že jeho možnosti uplatňovat svůj vliv k zastření nekalých, nezákonných praktik soukromých osob rapidně klesly, došlo i k zatčení jeho dvou spolupracovníků. Je logické, že prosazení nekorupčního prostředí ve společnosti nemůže být dosaženo ze dne na den, nicméně z dosavadních kroků popsaných v uvedených informacích vyplývá, že nová politická reprezentace i společenský tlak si vynutily změny nejen na postech vysoce postavených představitelů, ale i na lokální úrovni. Lze důvodně předpokládat, že prostor k nezákonnému ovlivňování činnosti policie se razantně zúžil a pokud k němu reálně dojde, bude pro občany snáz než za minulého režimu možné domáhat se účinné ochrany svých práv u nadřízených orgánů. Žalovaný má za to, že jím vyslovené závěry korespondují s konkrétními okolnostmi daného případu a jsou patřičným způsobem odůvodněny. Důvody k udělení doplňkové ochrany dle ustanovení § 14a a § 14b zákona o azylu v posuzovaném případě absentují.
15. Žalovaný je přesvědčen, že stav věci byl zjištěn dostatečně, přičemž vycházel z relevantních, aktuálních podkladů a z konkrétních sdělení žalobce. Ten měl možnost se dne 20. 3. 2019 s obsahem shromážděných podkladových informací seznámit, vyjádřit se k nim a doplnit je. Že tak neučinil, nelze považovat za pochybení žalovaného. Pokud za této situace nyní namítá, že podklady jsou nedostatečné, jeví se její postup účelovým, zejména za situace, kdy se výsledek řízení neshoduje s jeho představami. K nesouladu výroku s obsahem odůvodnění správní orgán zdůraznil, že k němu došlo v důsledku zřejmé nesprávnosti při vyhotovování rozhodnutí, přikročil proto dne 31. 5. 2019 k vydání opravného rozhodnutí, jímž tuto chybu, nemající vliv na samotný obsah posouzení žádosti dle ustanovení § 14a a § 14b zákona o azylu, odstranil. Krajský soud v Praze jej shora zmíněným rozsudkem č. j. 42 Az 6/2016-60 ze dne 22. 12. 2016 zavázal posoudit opětovně důvodnost žádosti žalobce. Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

toliko dle ustanovení týkajících se případného udělení doplňkové ochrany, ve vztahu k ustanovením §§ 12 – 14 zákona o azylu zůstalo původní správní rozhodnutí v platnosti beze změn, žalovaný tudíž neměl důvod o udělení azylu znovu rozhodovat, což je ostatně z odůvodnění tohoto nyní napadeného správního rozhodnutí zřejmé, upozorňuje-li v něm správní orgán ve vztahu k ustanovení §§ 12 - 14 zákona o azylu na překážku *res iudicata*. Pochybení bylo tedy čistě formální povahy a týkalo se pouze výrokové části, nikoli odůvodnění napadeného rozhodnutí, žalobce jím nebyl na svých právech dotčen.

16. Ani ve vztahu k námitkám stran nedostatečného posouzení důvodů dle ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu nepovažuje správní orgán žalobní námitky za důvodné. Žalobce v rámci poskytnutí údajů k žádosti dne 26. 1. 2016 uvedl, že jeho zdravotní stav je dobrý. Zdravotní potíže s ledvinami popsal v doplňujícím pohovoru dne 31. 7. 2017 tak, že má jednu ledvinu zmenšenou. Problém se projevil na jaře 2017, kdy šel na kontrolu. Řeší jej užíváním léků na bolest, chystá se jít k odbornému lékaři, aby rozhodl, co dál, a zahájil léčbu. Jakékoli další materiály či informace dokládající aktuální zdravotní stav, jeho vývoj a léčbu stanovenou specialistou ale správnímu orgánu už neposkytl. Ani v souvislosti s jím zmíněnými problémy s pamětí nezmínil potřebu léčby či zákroku ve vlasti nedostupného, naopak výslovně sdělil, že tento stav je kolísavý a nedomnívá se, že by měl nějakou závažnou nemoc. Žalovaný proto nepovažuje nynější výhrady pro nezohlednění zdravotních potíží za případné. Jak z uvedeného vyplývá, žalobní tvrzení lze opřít jen o subjektivní konstatování o problémech s ledvinami před vyšetřením odborníkem, žádnou konkrétní diagnózu však sám v průběhu správního řízení nedoložil. Dle judikatury nicméně důkazní břemeno v těchto otázkách tíží žadatele. Viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Azs 83/2008 - 69 ze dne 29. 5. 2009; „*V rozsudku ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 - 58, pak soud uvedl; "Český zákon o azylu nezakotvuje v režimu azylového řízení zásadu in dubio pro reo, pokud jde o tvrzení žadatele o azyl. V praxi pak zmírnění důsledků neexistence této zásady představuje rozdělení důkazního břemene mezi žadatele a stát tím způsobem, že stát je zodpovědný za náležité zjištění reálií o zemi původu, ale žadatel musí unést důkazní břemeno stran důvodů, které se týkají výlučně jeho osoby."*- 17. Konečně je nezbytné zdůraznit, že současný pobyt dětí žijících se žalobcem v ČR dle žalovaného nepředstavuje právě již vzhledem k jejich nízkému věku překážku jejich zdárné integrace pro případ návratu do Arménie - země jejich státní příslušnosti. V této souvislosti odkázal žalovaný na judikaturu vztahující se k aplikaci čl. 3 Úmluvy o právech dítěte. Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 6 Azs 67/2018-29 ze dne 23. 5. 2018 uvádí: „*Nejvyšší správní soud v tomto směru předesílá, že z článku 3 Úmluvy o právech dítěte nelze v žádném případě dovodit, že by měly smluvní státy povinnost udělit mezinárodní ochranu každému dítěti, které o ni požádá. Dále je třeba zdůraznit, že obecný komentář Výboru pro práva dítěte č. 6 nese název „Zacházení s dětmi bez doprovodu a odloučenými dětmi mimo zemi jejich původu“ („Treatment of unaccompanied and separated children outsider their country of origin“). Definičním znakem dítěte (nezletilého) bez doprovodu či odloučeného dítěte pro účely citovaného komentáře je, že bylo odděleno od svých rodičů (srov. definice těchto pojmů v odstavcích 7 a 8 obecného komentáře), a stěžovatel c) do těchto kategorií evidentně nespadá. Nejvyšší správní soud dále opakuje, že se plně ztotožňuje se závěrem žalovaného, že stěžovatelům - tedy i nezletilému stěžovateli c) - v případě návratu do země původu žádné riziko nehrozí. Nelze se proto domnívat, že by návrat stěžovatele c) na Ukrajinu, odkud pocházejí jeho rodiče a kde žije i širší rodina, kolidoval s jeho nejlepším zájmem.“* Obdobné stanovisko lze vysledovat např. i z rozsudku Krajského soudu v Ostravě č. j. 61 Az 34/2018-26 ze dne 2. 1. 2019 Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

nebo z rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 2 Az 32/2016-62 ze dne 20. 2. 2019. V usnesení č. j. 8 Azs 255/2018-73 ze dne 22. 3. 2019 Nejvyšší správní soud uvádí, že o povinnosti státu respektovat volbu země společného pobytu osob lze uvažovat v naprosto výjimečných případech (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2015, č. j. 3 Azs 256/2014-27, či usnesení ze dne 14. 7. 2016, č. j. 2 Azs 138/2016-30). V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008-71 soud jednoznačně vyjádřil, že k zásahu do rodinného a soukromého života obvykle dochází až v případě správního vyhoštění, s nímž je spojena i doba znemožňující cizinci vstup na území ČR. Právě dlouhodobý zákaz pobytu totiž může v některých konkrétních případech dosáhnout intenzity nepřiměřeného zásahu do soukromého a rodinného života. Naopak neudělení některé z forem mezinárodní ochrany většinou neznámá, že by cizinec nemohl na území ČR po delší dobu pobývat, a má tudíž možnost příslušné povolení k pobytu opět získat a do ČR se prakticky obratem vrátit. Neudělení mezinárodní ochrany proto neznámá natolik intenzivní zásah do rodinného a soukromého života, aby bylo možné uvažovat o rozporu s čl. 8 Úmluvy. Pouze v případech výjimečných lze tak shledat, že i samotné vycestování cizince z území ČR by bylo nepřiměřeným zásahem do rodinných i osobních vazeb vytvořených v mezidobí. Z obsahu spisu nevyplývají žádné skutečnosti skýtající oporu pro zpochybnění závěru vysloveného žalovaným, že v posuzovaném případě důvody k udělení doplňkové ochrany dle ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu absentují.

18. Žalovaný trval na správnosti závěru, že žalobci nehrozí pro případ návratu skutečné nebezpečí vážné újmy, ať již v podobě uložení či vykonání trestu smrti, mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu, nebo v podobě vážného ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Jeho případné vycestování není v rozporu s mezinárodními závazky ČR.

IV. Obsah správního spisu

19. Ze správního spisu soud zjistil tyto pro řízení podstatné skutečnosti:

20. Žalobce, občan Arménie, poskytl dne 26. 1. 2016 údaje k žádosti o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Uvedl, že jeho rodina a život byly v Arménii v ohrožení, žadatel byl fyzicky napaden a dotlačen k tomu, aby plnil podmínky příbuzných starosty města Jerevan (kmotra starosty). Během pohovoru vedeného dne 26. 1. 2016 žalobce dále uvedl, že v roce 2015 založil vlastní firmu, prováděli rekonstrukce bytů a domů. Firmu na něj požadovala převést osoba ve vztahu k starostovi města Jerevan. Žalobci bylo ze strany této osoby vyhrožováno a výhrůžky byly i realizovány tím, že byl fyzicky napaden. Lékařskou pomoc nevyhledal, protože se necítil špatně a nutně nepotřeboval zásah lékaře. Poté, co ho zbili, mu vyhrožovali, že pokud se o tom někdo další dozví, bude jeho rodina v ohrožení. Napadení oznámil na policii, ovšem když se následně dotazoval na stav vyšetřování, bylo mu sděleno, že oznámení není opodstatněné a policie se jím nebude zabývat. Do Arménie se žalobce nechce vrátit, protože by byl ohrožen život jeho i jeho rodiny. Žalobce je bez politického přesvědčení, jeho zdravotní stav je dobrý. Pro doložení skutečnosti, že v zemi původu podnikal, předložil žalobce žalovanému kopii rozhodnutí o založení obchodní společnosti.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

21. Rozhodnutím žalovaného ze dne 25. 4. 2016, č. j. OAM-58/ZA-ZA11-ZA05-2016 nebyla žalobci udělena mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu. Rozsudkem ze dne 22. 12. 2016, č. j. 42 Az 6/2016-60, Krajský soud v Praze rozhodnutí částečně zrušil, a to stran neudělení doplňkové ochrany dle ustanovení § 14a a § 14b zákona o azylu, ve zbytku žalobu zamítl. Soud shledal rozhodnutí v uvedené části nepřezkoumatelné a zavázal žalovaného právním názorem, že má dokazování doplnit o podrobnější zprávu o zemi původu, jež se zabývá otázkou efektivitu policejní ochrany, aby mohl vypořádat otázku, zda má žalobce v zemi původu přístup k účinné právní ochraně vzhledem ke skutečnosti, že výhrůžky ublížením na zdraví či smrtí se týkají záležitosti, na níž má osobní zájem starosta hlavního města.
22. Během doplňujícího pohovoru vedeného dne 31. 7. 2017 žalobce dále uvedl, že jsou zde v bezpečí, narodilo se jim dítě, v Arménii stále pokračuje vyhrožování a pronásledování. Vyhrožují v Arménii rodičům, žalobce má potíže s ledvinami, jednu má zmenšenou, bere léky na bolest. Žalobce opětovně popsal své napadení, upřesnil, že se to stalo tři měsíce po příchodu X. do firmy, je to mocný člověk, má vazby na starostu Jerevanu. Po napadení se s lidmi, co ho zbili, setkal na policejní stanici, jednou ho kontaktovali telefonicky. Pak prodali jeho byty.
23. Žalovaný napadeným rozhodnutím mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu neudělil, opravným rozhodnutím pak změnil výrok tak, že se doplňková ochrana podle § 14a a § 14b zákona o azylu neuděluje.
24. Žalovaný v odůvodnění uvedl, že žalobce popsal své problémy související s podnikáním, kdy si od něj chtěly soukromé osoby přisvojit jeho firmu za pomoci výhrůžek a fyzického násilí. Na policii se neúspěšně obrátil a dále již svoji situaci s bezpečnostními složkami neřešil, protože se domníval, že osoby, které jej ohrožují, jsou napojeny na osobu starosty Jerevanu X., vlivného člověka, který může postup bezpečnostních složek ovlivnit ve svůj prospěch. Informace OAMP ze dne 11. 2. 2019 shrnuje proběhlé politické změny v Arménii. Konkrétně uvádí, že „Nikol Pašinjan, který se dlouhodobě vymezoval proti vládě Republikánské strany (RS) za prezidenta Roberta Kočarjana (prezidentem 1998 - 2008) i jeho nástupce Serže Sargsjana (prezidentem 2008 - 2018) mimo jiné jako poradce prvního arménského prezidenta Levona Ter-Petrosjana nebo jako poslanec působící v arménském parlamentu od roku 2012, se stal premiérem v květnu, resp. červnu 2018. Pašinjan se dostal do čela země na jaře 2018 jako vůdce protivládních protestů vedených především generací narozenou po roce 1991. Protesty započaly pod hesly „Konec Serže“ nebo „Řekněte ne Seržovi“ proti Serži Sargsjanovi, jenž se snažil udržet si po skončení svého prezidentského mandátu i nadále moc v pozici premiéra, proti ekonomické situaci nebo rozsáhlé korupci a vyvrcholily tzv. „sametovou revolucí“. Z informace OAMP dále vyplývá, že v Arménii došlo k rozsáhlé výměně tváří, odchodu vysoce postavených státních představitelů nebo jmenování nových regionálních gubernátorů. Politické změny také vedly k vyšetřování některých představitelů spojených s bývalým režimem. Informace OAMP v této souvislosti cituje novou zprávu Freedom House, kde je uvedeno, že „poté, co se Pašinjan ujmul v květnu úřadu jako premiér, bezpečnostní složky iniciovaly množství ostře sledovaných korupčních vyšetřování s cíli zahrnujícími jerevanského starostu Tarona Margaryana, poslance Manvela Grigorjana a jeho syna starostu Ečmiadzinu Karena Grigorjana a bratra i vnuka Sargsjana.“ Informace OAMP dále uvádí, že Ekonomist v prosinci probíhající vyšetřování popisoval takto: „Nejvyšší úředníci tvrdí, že nepůjdou po obyčejných lidech a malých podnikatelích, kteří Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.“

rozdávali nebo přijímali úplatky, ale poženou k zodpovědnosti vysoké úředníky a oligarchy. Pašinjan je méně smířlivý. Premiér nedávno vyhrožoval oligarchům a vesnickým úředníkům, kteří měli zvyk kupovat nebo vynucovat hlasy v předcházejících volbách: „Chytnu vás za krk a vyhodím vás z vašich kanceláří!“ Informace OAMP ze dne 3. 10. 2018 se rovněž zabývá situací představitelů předchozího režimu z dříve vládnoucí Republikánské strany Arménie (HHK) a osob na bývalý režim napojených. Z informace vyplývá, že mnoho osob, které se za minulého režimu těšilo velkému vlivu, je v současné době stíháno, případně je jejich postavení významně oslabeno v důsledku změn nastolených novou vládou. Zpráva konkrétně uvádí, že „v červnu 2018 přistoupily arménské úřady k „agresivnějšímu přístupu začínajícímu zatčením významného válečného veterána a poslance za HHK Manvela Grigorjana a jeho ženy spolu s jednou z hlavních organizovaných zločinů Arturem Asatryanem a dále dvou spolupracovníků starosty Jerevanu Taron Margaryana, který patří mezi vlivné členy HHK.“ Informace dále uvádí, že „Arménská služba RFE/RL dále ukazuje, že antikorupční politika se nedotkla jen vysoce postavených představitelů, ale mířila i na lokální úroveň, kdy po tlaku protestujících odstoupili starostové, zároveň členové HHK, měst Armavir, Razdan nebo Vagharšapat. V důsledku podobného tlaku a zájmu ze strany bezpečnostních orgánů země kvůli korupci odstoupil též vlivný starosta Jerevanu Taron Margaryan, který následně vypovídal na policii kvůli zpronevěře až 4 ml. dolarů z fondu „Jerevan“. Z uvedených podkladů je zřejmé, že v Arménii proběhly hluboké politické změny. Osoby, které před „sametovou revolucí“ měly velký vliv, a mnohé osoby, označované za oligarchy, jsou dnes vyšetřovány a stíhány v souvislosti s předchozí trestnou činností. Tlak bezpečnostních složek se týká konkrétně i X., který je vyšetřován v souvislosti s korupcí a zpronevěrou, a kvůli korupci byl nucen opustit post starosty Jerevanu. Za této situace již nemůže být oprávněná obava žadatele z toho, že by osoba, se kterou měl problémy - kmotr X. - využil svých vlivných kontaktů a ovlivňoval činnost policie. Naopak lze předpokládat, že za současné situace budou bezpečnostní složky Arménie vysoce citlivé na případnou trestnou činnost osob spojených s předchozím režimem, neboť na stíhání takových lidí je v současné Arménii politický zájem. Žadatel tedy může využít politických změn v Arménii a vrátit se za politického klimatu, které je pro něj výhodné. Za současné situace totiž lze předpokládat, že osoby, které mu v minulosti vyhrožovaly, jej již ohrožovat nebudou. Pokud však nadále z jejich strany ohrožen byl, jistě se setká s pozitivním přijetím ze strany bezpečnostních složek, které mají na stíhání oligarchů spojených s předchozím režimem vlastní zájem. Dříve vlivné osoby, které žadatele ohrožovaly, totiž o svůj vliv přišly. Žadateli se dokonce otevírá příležitost uplatnit nárok na majetek, který mu byl ze strany kmotra X. neoprávněně odebrán. Změny v Arménii jsou přitom zjevně trvalého charakteru, neboť nový prezident Pašinjan se dostal do čela země již na jaře 2018. Správní orgán tedy uzavírá, že vzhledem k aktuálním politickým změnám v Arménii jistě lze po žadateli požadovat, aby se s případným ohrožením ze strany osob spojených s bývalým režimem, obrátil na státní orgány své vlasti, neboť lze předpokládat, že tyto mu budou plně nápomocny. Tím spíše, že konkrétní osoby, které mohly v minulosti činnost státních orgánů ovlivňovat, jsou ze strany bezpečnostních složek v současnosti vyšetřovány a na jejich trestním stíhání existuje „vyšší“ politický zájem.

25. Spolu s žalobcem o mezinárodní ochranu žádala manželka a děti, v jejich věci bylo rozhodnuto dne 29. 3. 2019, rozhodnutími č. j. OAM-57/ZA-ZA11-ZA05-R2-2016 a č. j. OAM-547/ZA-P07-ZA05-R2-2016, zdejší soud žalobu zamítl rozsudkem č. j. 4 Az 22/2019-

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

22 ze dne 12. 3. 2020, kasační stížnost pak byla Nejvyšším správním soudem usnesením č. j. 6 Azs 52/2020-41 ze dne 5. 8. 2020 odmítnuta.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

26. Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu řádně a včas uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „**procedurální směrnice**“), a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
27. Podle § 14a zákona o azylu *doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. Za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*
28. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008-62 je k udělení doplňkové ochrany potřeba kumulativně splnit následující podmínky: „Žadatel (1) se musí nacházet mimo zemi svého původu; (2) musí mít důvodné obavy, že mu hrozí skutečné nebezpečí (reálná hrozba); (3) vážné újmy; (4) nemůže nebo není ochoten využít ochrany v zemi původu; a (5) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule.“
29. Krajský soud v Praze rozsudkem č. j. 42 Az 6/2016-60 ze dne 22. 12. 2016 uložil žalovanému za účelem vypořádání se s otázkou, zda žalobce má v zemi původu přístup k účinné právní ochraně, vzhledem ke skutečnosti, že výhrůžky ublížením na zdraví či usmrcením se týkají záležitosti, na které má osobní zájem blízká osoba starosty hlavního města, doplnit dokazování o podrobnější zprávu o zemi původu, která se zabývá otázkou efektivitu policejní ochrany, a to eventuálně i ve vazbě na možnost řešit nastalou situaci vnitřním přesídlením (např. zprávou Ministerstva imigrace, integrace a bydlení Dánského království ze září 2016 z pozorovací mise do Jerevanu od 3. dubna do 15. dubna 2016, dostupná na www.ecoi.net), kdy na základě podrobnějších zpráv bude moci žalovaný lépe naplnit svůj úkol.
30. Žalovaný doplnil dokazování o Informaci OAMP ze dne 11. 2. 2019 a o Informaci OAMP ze dne 3. 10. 2018, které shrnují proběhlé politické změny v Arménii a zabývají se situací představitelů předchozího režimu z dříve vládnoucí Republikánské strany Arménie (HHK) a osob na bývalý režim napojených. Klíčové pro projednávanou věc je zjištění, že bezpečnostní složky iniciovaly množství ostře sledovaných korupčních vyšetřování s cíli zahrnujícími jerevanského starostu Taronu Margaryana. Došlo k zatčení dvou spolupracovníků starosty Jerevanu Taronu Margaryana a v důsledku tlaku a zájmu ze strany bezpečnostních orgánů země kvůli korupci vlivný starosta Jerevanu Taron Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

Margaryan odstoupil, následně vypovídal na policii kvůli zpronevěře až 4 ml. dolarů z fondu „Jerevan“. Žalovaný zde shledal, že za této situace již nemůže být důvodná obava žadatele z toho, že by osoba, se kterou měl problémy (kmotr X.) využila svých vlivných kontaktů a ovlivňovala činnost policie. Naopak lze předpokládat, že za současné situace budou bezpečnostní složky Arménie vysoce citlivé na případnou trestnou činnost osob spojených s předchozím režimem, neboť na stíhání takových lidí je v současné Arménii politický zájem. Žadatel tedy může využít politických změn v Arménii a vrátit se za politického klimatu, které je pro něj výhodné. Za současné situace totiž lze předpokládat, že osoby, které mu v minulosti vyhrožovaly, jej již ohrožovat nebudou. Dokazování bylo doplněno též o informaci MZV ČR č. j. 102114/2019-LPTP ze dne 14. 2. 2019 ohledně situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do Arménie.

31. Soud si vyžádal aktuální podklady k situaci v zemi původu, vzhledem k delšímu časovému odstupu od vydání napadeného rozhodnutí, vzhledem ke konfliktu v oblasti Náhorního Karabachu v roce 2020 a vzhledem ke skutečnosti, že nejde o zcela stabilní zemi původu, přitom jako klíčové pro závěry napadeného rozhodnutí bylo právě zjištění o změně politické situace v zemi původu.
32. Z dokazování provedeného soudem vyplývá, že podle zprávy Ministerstva zahraničí ČR, odboru lidských práv a transformační politiky, ze dne 21. 7. 2021 Taron Margaryan zastával funkci starosty Jerevanu od roku 2011, po sametové revoluci na jaře 2018 se dostal pod tlak, aby odstoupil. V létě 2018 byl obviněn z korupce a zneužití pravomoci veřejného činitele. Během svého funkčního období vydělal obrovské jmění. Vliv si zachovává dále. Je více než pravděpodobné, že v případě jakékoli stížnosti či oznámení o trestném činu spáchaném ze strany Margaryana nebo osob s ním spřízněných použije tento člověk všechny páky, aby unikl spravedlnosti a vyvázl nepotrestaný. O jeho vlivu nelze pochybovat, v nedávných mimořádných parlamentních volbách 20. 6. 2021 je v seznamu kandidátů na poslance za koalici „Mám čest“, jejíž součástí je bývalá Republikánská strana. Dále soud provedl důkaz vytištěnými webovými stránkami www.parliament.am, ze kterých vyplývá, že Taron Margaryan v současné době vykonává poslanecký mandát v Arménii, je také členem několika výborů. S provedením tohoto důkazu v anglickém jazyce obě strany sporu souhlasily, žalovaná upozornila, že životopis Tarona Margaryana, který je na těchto stránkách uveden, je ukončen datem 2016, jsou tedy pochybnosti o aktuálnosti informací z webových stránek. K tomuto soud uvádí, že z tohoto důkazu je zřejmé, že webová stránka byla aktualizovaná 2. 11. 2021, aktuálnost údajů lze dovodit i z dalších údajů zde publikovaných (ke dni 2. 8. 2021 je Taron Margaryan členem frakce With Honor, od 25. 8. 2021 je členem stálého výboru územní správy, místní samosprávy, zemědělství a ochrany životního prostředí). Konečně tento důkaz je v souladu i se zprávou Ministerstva zahraničí ČR, odboru lidských práv a transformační politiky, ze dne 21. 7. 2021, podle které Taron Margaryan skutečně do parlamentu kandidoval.
33. Námitka nerespektování závazného právního názoru krajského soudu tak je důvodná. Krajský soud zrušil předchozí rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost, neboť nebylo dostatečně podloženo skutkové tvrzení, že žalobce může využít vnitrostátní ochrany v zemi původu. Podle názoru krajského soudu přitom informace Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 17. 12. 2015 u běžných případů občanů Arménie, již se o vnitrostátní ochranu ani nepokusili, dostatečně prokazuje, že ochrany v zemi původu využít mohou. Situace žalobce však byla odlišná, neboť soukromá osoba, od níž hrozilo Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

nebezpečí, měla patrně bezprostřední napojení na starostu hlavního města, jenž byl ve věci osobně zainteresován; v takovém případě dle názoru krajského soudu uvedená informace k závěrům žalovaného nedostačovala. Jádrem závazného právního názoru krajského soudu byl požadavek, aby žalovaný vydal přezkoumatelné rozhodnutí, jehož závěry budou dostatečně důkazně podloženy, a to případně i vzhledem k možnosti vnitřního přesídlení.

34. Závěr žalovaného, že jerevanský starosta již zásadním způsobem ztratil svůj vliv, neobstojí ve světle doplněného dokazování. Byť též judikatura Nejvyššího správního soudu shledala, že v případě Arménie po politických změnách po parlamentních volbách v roce 2018 byl prioritou nové vlády boj s korupcí a policie odhalovala a řešila i případy trestné činnosti dříve vlivných osob, nebylo tak zjevné, že by postižení neměli možnost obrátit se na odpovědné orgány v zemi původu (srovnej např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Azs 167/2020 - 76 ze dne 2. 9. 2021), obdobně nebyly shledány deficity žalovaného v řízení a rozhodnutí ve věci manželky a dětí žalobce (rozsudek zdejšího soudu č. j. 4 Az 22/2019-22 ze dne 12. 3. 2020, usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Azs 52/2020-41 ze dne 5. 8. 2020), kde situace byla obdobná, nelze však ignorovat aktuální vývoj situace v Arménii (vzhledem k čl. 46 odst. 3 návratové směrnice účinný opravný prostředek musí obsahovat úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně). Z doplněného dokazování je naprosto zřejmé, že bývalý jerevanský starosta Taron Margaryana nepřišel po svém odstoupení ani o své značné jmění, ani o politický vliv, i nadále zastává významné politické postavení, a to i přes zájem policie o jeho osobu v minulosti, nestal se tak „běžnou“ soukromou osobou. V tomto směru nelze dovodit významnou změnu skutkového stavu, která mohla být důvodem pro odchýlení se od závazného názoru krajského soudu.
35. Otázkou dostupnosti a efektivnosti ochrany poskytované státní mocí před kriminálním jednáním soukromých osob se tak nadále zabývá pouze zpráva Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 17. 12. 2015, podle této zprávy platná právní úprava poskytuje osobám poškozeným trestnou činností možnost obrátit se na policii. Výsledek a efektivita vyšetřování závisí na individuálním případě, jednoznačnou odpověď nelze dát. V případě nečinnosti policie si lze dle právní úpravy na nečinnost stěžovat, a to i na nelegální činnost příslušníků policie. Stížnost na policii lze podat u nadřízeného orgánu nebo jako k poslední instanci u soudu. Jakkoliv arménská právní úprava ve výše uvedené oblasti vykazuje prvky demokratického státu, skutečnost se může v individuálních případech velmi lišit. Mnohdy záleží na „platební schopnosti hráčů“, vazbách, „přátelích na správných místech“ a v neposlední řadě na členství ve vládnoucí politické straně. Z této zprávy tedy plyne, že v určitých případech, má-li na výsledku vyšetřování osobní zájem vlivná osoba, není nastavený systém ochrany účinný, policie je nečinná, ochranu oběti trestné činnosti neposkytne. Tomu nasvědčuje i osobní zkušenost žalobce, jenž se pokusil poté, co byl fyzicky napaden, vyhledat policejní ochranu. V této souvislosti též nelze přehlédnout argumentaci žalobce zdůrazňující stále přítomnou korupci v zemi původu.
36. Soud tak shledal důvodnou námitku žalobce, že žalovaný se neřídil závazným právním názorem krajského soudu, nezjistil dostupnost účinné ochrany před kriminálním jednáním soukromých osob, přitom nedošlo k podstatné a trvalejší změně skutkových okolností. Ostatními skutečnostmi, které mohou rovněž v obecné rovině odůvodňovat, nezávisle na dostupnosti účinné ochrany před jednáním třetích osob, neudělení doplňkové Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

ochrany (nemožnost kvalifikovat vyličenou hrozbu jako vážnou újmu, pravděpodobnost realizace hrozby nedosahující úrovně reálného nebezpečí, konečně i samotné hodnocení věrohodnosti výpovědi žalobce), se žalovaný v napadeném rozhodnutí v plném rozsahu nezabýval.

37. K námitce nedostatečného posouzení otázky práva na soukromý a rodinný život podle čl. 8

Úmluvy soud uvádí, že za nynějších skutkových okolností se k tomuto aspektu z úřední povinnosti vyjadřovat nemusel, neboť to žalobce ve správním řízení nenamítal (toliko bez dalšího uvedl, že se mu narodilo dítě, nijak okolnosti, ze kterých by bylo možné dovodit možné porušení práva na soukromý a rodinný život, nezmiňoval). Judikatura Nejvyššího správního soudu sice nevylučuje, že by zásah do rodinného či soukromého života cizince mohl představovat hrozbu vážné újmy a důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 zákona o azylu; vychází však konstantně z toho, že se jedná o výjimečné případy pramenící z mimořádných okolností, např. má-li cizinec manželku, která je českou státní občankou, s níž se mu na území ČR narodila dcera, přičemž zdravotní stav manželky je závažný a neumožňuje jí starat se o dítě (viz rozsudek ze dne 11. 3. 2015, č. j. 3 Azs 256/2014-27), nebo žije-li cizinec v ČR fakticky od narození a studuje střední školu, v zemi původu nemá žádné příbuzné a neovládá tamní jazyk (viz rozsudek ze dne 21. 2. 2019, č. j. 5 Azs 235/2018-32). O tak mimořádné okolnosti se ovšem v případě žalobce za stávajících okolností nejedná. Mezinárodní závazek respektovat rodinný a soukromý život ve smyslu čl. 8 Úmluvy nelze chápat jako neomezený závazek státu respektovat volbu žalobce ohledně země pobytu jeho rodiny. Při stanovení rozsahu povinností státu je nutno uvážit okolnosti každého konkrétního případu. Pouze v případech výjimečných lze tak shledat, že i samotné vycestování cizince z území ČR by bylo nepřiměřeným zásahem do rodinných i osobních vazeb vytvořených v mezidobí. Skutečnost, že žalobce s manželkou a dětmi zde žije od roku 2016, děti se naučily český jazyk, chodí do české školy, nelze považovat za výjimečné okolnosti, pro které by bylo na místě doplňkovou ochranu udělit.

38. Dále žalobce namítal, že by jejich vycestování bylo v rozporu s Úmluvou o právech dítěte. Zájem dítěte, který předmětná úmluva šetří, je a má být důležité kritérium při rozhodování orgánů veřejné moci, avšak nejedná se o zakotvení absolutní přednosti zájmů dětí ve všech ohledech. Pokud by tomu tak bylo, měli by nárok na mezinárodní ochranu v členských státech EU nezletilci ze všech zemí, kde panují méně příznivé sociální a ekonomické podmínky. Úkolem orgánů veřejné moci stanoveným např. čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte je vždy zvážit jeho zájem a zkoumat, zda mu nemůže vzniknout závažná újma. V rozsudku ze dne 28. 2. 2014, č. j. 2 As 69/2013-35, vztáhl Nejvyšší správní soud Úmluvu o právech dítěte na hrozbu rozdělení rodiny: „Lze tedy uzavřít, že městský soud posoudil otázku přiměřenosti stěžovatelova vyhoštění do země původu, ve vztahu k jeho soukromému a rodinnému životu, souladně se zákonem o pobytu cizinců. Nic na tom nemůže změnit ani stěžovatelův poukaz na Úmluvu o právech dítěte. Ta na řešenou situaci nedopadá, neboť předmětem napadených správních rozhodnutí není oddělení stěžovatele a jeho dcery. Jak bylo vyloženo výše, stěžovateli a jeho manželce právně nic nebrání v tom, aby jejich rodina zůstala pohromadě, byť nikoli na území ČR.“ V rozsudku ze dne 23. 5. 2018, č. j. 6 Azs 67/2018-29, pak Nejvyšší správní soud zdůraznil nesamozřejmost udělení mezinárodní ochrany nezletilcům, kteří poukazovali na svůj nejlepší zájem ve smyslu mezinárodních závazků ČR: „Nejvyšší správní soud v tomto směru předesílá, že z článku 3 Úmluvy o právech dítěte nelze v žádném případě dovodit, že by měly smluvní státy povinnost udělit mezinárodní ochranu každému dítěti, které o ni požádá. Dále je třeba zdůraznit, že obecný komentář Výboru Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

pro práva dítěte č. 6 nese název „Zacházení s dětmi bez doprovodu a odloučenými dětmi mimo zemi jejich původu“ („Treatment of unaccompanied and separated children outsider their country of origin“). Definičním znakem dítěte (nezletilého) bez doprovodu či odloučeného dítěte pro účely citovaného komentáře je, že bylo odděleno od svých rodičů (srov. definice těchto pojmů v odstavcích 7 a 8 obecného komentáře), a stěžovatel c) do těchto kategorií evidentně nespadá. Nejvyšší správní soud dále opakuje, že se plně ztotožňuje se závěrem žalovaného, že stěžovateli – tedy i nezletilému stěžovateli c) – v případě návratu do země původu žádné riziko nehrozí. Nelze se proto domnívat, že by návrat stěžovatele c) na Ukrajinu, odkud pocházejí jeho rodiče a kde žije i širší rodina, kolidoval s jeho nejlepším zájmem.“ Manželce žalobce a dětem nebyla udělena doplňková ochrana, ani azyl, případné neudělení doplňkové ochrany žalobci nebude mít za následek odloučení dětí od rodičů. Děti žalobce jsou ještě poměrně nízkého věku (nar. 2011 a 2016), jedná se tedy o odlišnou situaci, než ve věci sp. zn. 5 Azs 235/2018 zmiňované výše.

39. Soud neshledal důvodnou námitku nedostatečného zohlednění žalobcova zdravotního stavu. Žalobce v rámci poskytnutí údajů k žádosti dne 26. 1. 2016 uvedl, že jeho zdravotní stav je dobrý. Zdravotní potíže s ledvinami popsal v doplňujícím pohovoru dne 31. 7. 2017 tak, že má jednu ledvinu zmenšenou. Problém se projevil na jaře 2017, kdy šel na kontrolu. Řešil jej užíváním léků na bolest, chystal se jít k odbornému lékaři, aby rozhodl, co dál a zahájil léčbu. Další materiály či informace dokládající jeho aktuální zdravotní stav, jeho vývoj a léčbu stanovenou specialistou ale správnímu orgánu už neposkytl, v souvislosti s tvrzenými problémy s pamětí nezmínil potřebu léčby či zákroku ve vlasti nedostupného, naopak výslovně sdělil, že tento stav je kolísavý a nedomnívá se, že by měl nějakou závažnou nemoc. Původní judikatura vztahující se k otázce doplňkové ochrany z humanitárních důvodů stanovila velmi přísné podmínky pro její udělení. Žadatel o mezinárodní ochranu se musel ocitnout takřka na pokraji smrti (např. AIDS v terminálním stadiu). Tento velmi přísný standard, zastávaný Evropským soudem pro lidská práva v rozsudcích ze dne 2. 5. 1997 ve věci D. proti Spojenému království, stížnost č. 30240/96, a ze dne 27. 5. 2008 ve věci N. proti Spojenému království, stížnost č. 26565/05, ESLP zmírnil v rozsudku ze dne 13. 12. 2016 ve věci Paposhvili proti Belgii, stížnost č. 41738/10. Setrval sice na tom, že institut doplňkové ochrany ze zdravotních důvodů musí zůstat vyhrazen pro velmi výjimečné případy, nikoliv však jen pro ty, v nichž je žadatel v době podání žádosti bezprostředně ohrožen na životě. Podle rozsudku ve věci Paposhvili jde i o případy vážně nemocných osob, „u nichž se lze ze závažných důvodů domnívat, že v přijímající zemi by nedostatek vhodné péče či přístupu k ní představoval skutečné riziko, že se zdravotní stav nemocné osoby vážně, rychle a nevratně zhorší, a to by vedlo k intenzivnímu utrpení této osoby nebo k výraznému snížení předpokládané délky jejího života“ (bod 183 rozsudku). Z tvrzení žalobce takto závažné skutečnosti nevyplývají.
40. Pokud jde o neudělení azylu, žalovaný již o žádosti žalobce rozhodl, a to nezrušenou částí rozhodnutí ze dne 25. 4. 2016, č. j. OAM-58/ZA-ZA11-ZA05-2016. Opětovné rozhodnutí o neudělení azylu dle ustanovení § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu je formální chybou, která nemá vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. Ostatně odůvodnění napadeného rozhodnutí obsahuje vysvětlení, proč není možné o azylu rozhodnout znovu; soud souhlasí s tvrzením žalovaného, že mu v tom bránila překážka rei iudicatae, žádost o mezinárodní ochranu lze sice podat znovu, ale o jediné žádosti není možno rozhodnout dvakrát tak, aby o ní současně existovala dvě různá rozhodnutí. Pokud se žalovaný v napadeném rozhodnutí nevěnoval důvodům pro udělení azylu, nezatížil tím Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

své rozhodnutí ani nepřekoumatelností, ani nezákonností. Konečně, chybu ve výroku žalovaný posléze zhojil vydáním opravného rozhodnutí ze dne 31. 5. 2019, jak plyne i ze správního spisu. Námitky žalobce směřující do neudělení azylu tak nemohou být důvodné.

41. V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Žalovaný vyjde ze zjištění, že X. je i nadále osobou, která disponuje výrazným politickým vlivem a velkým majetkem, nejde o „běžnou“ osobu. Pokud žalovaný shledává azylový příběh žalobce věrohodným, je nutné doplnit dokazování za účelem vypořádání se s otázkou, zda žalobce má v zemi původu přístup k účinné právní ochraně, když výhrůžky ublížením na zdraví či usmrcením se týkají záležitosti, na které má osobní zájem blízká osoba X., vyžádá si tedy podrobné zprávy o zemi původu, která se zabývá otázkou efektivitu policejní ochrany, a to eventuálně i ve vazbě na možnost řešit nastalou situaci vnitřním přesídlením. Soud tímto rozhodnutím nepředjímá, jak má žalovaný ve věci doplňkové ochrany rozhodnout, neboť přiznání doplňkové ochrany záleží na řadě aspektů, na něž soud výše v obecnosti poukázal, nicméně žalovaný se jimi doposud takto strukturovaně a komplexně nezabýval, takže k nároku žalobce na udělení doplňkové ochrany nemohl soud zaujmout jednoznačné stanovisko, neboť by tím nahrazoval činnost správního orgánu, což není účelem soudního přezkumu správních rozhodnutí.
42. O náhradě nákladů řízení jeho účastníků soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce v řízení měl úspěch, ale žádné náklady mu nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 4. listopadu 2021

JUDr. Lenka Loudová v. r.

samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.